

1 Existuje v tomto členskom štáte zákonná úprava majetkových pomerov v manželstve? Čo sa v nej stanovuje?**1.1. Zákonný režim: všeobecná úprava občianskeho práva a špecifické zákony niektorých autonómnych spoločenstiev.**

V Španielsku nemožno hovoriť o jednom režime ani jednotných právnych predpisoch týkajúcich sa majetkových pomerov manželov. Niektoré autonómne oblasti totiž majú právomoci v občianskoprávných veciach (hoci nie všetky majú v pôsobnosti regulácie aj otázky majetkových režimov manželov). To znamená, že všetci španielski občania majú okrem španielskeho občianstva osobitné regionálne občianstvo (*vecindad civil*). To určuje, či sa na nich uplatňuje všeobecná právna úprava občianskeho práva alebo špecifická alebo regionálna úprava (článok 14 Občianskeho zákonníka).

Môže pritom ísť o regionálnu príslušnosť na územiach s vlastným občianskym právom, ako sú Aragónsko, Katalánsko, Baleáry, Navarra, Baskicko, Galícia a Valencijské spoločenstvo (hoci práve v tomto poslednom spoločenstve sa neregulujú majetkové pomery v manželstve, pretože právny predpis prijatý vo Valencii vyhlásil ústavný súd za protiústavný). Občania ostatných autonómnych oblastí majú tzv. spoločnú regionálnu príslušnosť (*vecindad civil común*) (spôsob získania regionálnej príslušnosti sa upravuje v článku 14 Občianskeho zákonníka).

– K určeniu rozhodného práva pre úpravu majetkových pomerov v manželstve (a či sa použije všeobecné právo, alebo právo konkrétnej autonómnej oblasti) v prípade manželstva medzi španielskymi občanmi (bez medzinárodného prvku) je nutné preštudovať pravidlá týkajúce sa medziregionálneho práva zahrnuté v úvodnej kapitole Občianskeho zákonníka (*Título Preliminar del Código Civil*, čl. 9 ods. 2 a článok 16 Občianskeho zákonníka).

Všeobecná právna úprava podľa Občianskeho zákonníka sa vzťahuje na manželov so spoločným regionálnym občianstvom.

Ak manželia nemajú takúto spoločnú regionálnu príslušnosť (*vecindad común*), uplatní sa právo podľa regionálnej príslušnosti alebo miesta obvyklého pobytu jedného z nich, ktorého si obaja vyberú v notárskej zápisnici vydanéj pred uzavretím manželstva. Ak táto regionálna príslušnosť nebude vybratá, uplatní sa právo miesta obvyklého pobytu bezprostredne po uzavretí manželstva. Ak by takéto miesto obvyklého pobytu neexistovalo, uplatní sa napokon právo miesta uzavretia manželstva.

Vo výnimočných prípadoch, keď manželia majú rôzne regionálne príslušnosti (*vecindad civil distintas*), ak majú oba regióny ako svoje majetkové režimy manželov rozdelenie majetku (a uplatniteľný režim v súlade s vyššie uvedenými pravidlami bol odlišný od tohto) uplatňuje sa režim rozdelenia majetku podľa Občianskeho zákonníka.

Ak jeden z manželov nie je Španiel alebo ak manželstvo má spojitost s inou krajinou, určenie uplatniteľného práva bude vychádzať z ustanovení nariadenia (EÚ) 2016/1103 ods. 33, ktoré sa v takomto prípade použije na konkretizáciu platných španielskych právnych predpisov, pokiaľ ide o španielskych občanov sa odkazy v nariadení na štátnu príslušnosť ako kritérium väzby považujú za odkazy na regionálnu príslušnosť.

Regionálna príslušnosť (*vecindad civil*) je však pojem, ktorý sa uplatňuje iba na španielskych občanov (článok 15 Občianskeho zákonníka), a teda sa neuplatňuje na cudzincov, a preto sa v takýchto prípadoch používa článok 33 ods. 2, podľa ktorého sa právo podľa štátnej príslušnosti nahrádza právom územného celku s najužšou väzbou, a teda sa uplatňuje právo územného celku, s ktorým majú manželia najužšiu väzbu.

1.2. Majetkové režimy manželov uplatniteľné v prípade neexistencie dohody medzi manželmi podľa Občianskeho zákonníka a osobitných právnych predpisov autonómnych oblastí.

Vzhľadom na tento režim úpravy majetkových pomerov v prípade nesúladu medzi manželmi v tomto smere sa uplatňuje dopĺňajúce ustanovenie, ktoré sa líši podľa toho, ktoré vnútroštátne občianske právo sa bude uplatňovať:

Občiansky zákonník (*Código Civil*) (uplatňuje sa v prípade, že sa neuplatňuje právo autonómnych oblastí Aragónsko, Katalánsko, Baleáry, Navarra, Baskicko alebo Galícia): režim nadobúdania majetku do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (*sociedad de gananciales*) (článok 1 344 a nasl. Občianskeho zákonníka). Podľa tohto ustanovenia sa zisky alebo výhody nadobudnuté jedným z manželov stávajú ich spoločnými majetkom. Vlastný (súkromný) majetok každého z manželov zahŕňa v podstate majetok, ktorý manželia priniesli do manželstva, majetok získaný počas manželstva bezodplatne alebo výmenou za súkromný majetok. Obvyklé obydlie nadobudnuté pred uzavretím manželstva má osobitný režim, podľa ktorého na rozdiel od zvyšného majetku nadobudnutého pred uzavretím manželstva (ktorý je vždy súkromný), platby uskutočnené neskôr v rámci spoločných platieb premieňajú obvyklé obydlie v pomernej časti na bezpodielové spoluvlastníctvo. V prípade pochybností sa majetok považuje za bezpodielové spoluvlastníctvo. Upravuje sa takisto režim zodpovednosti za majetok v bezpodielovom spoluvlastníctve, ktorý zahŕňa aj majetok odvodený od bežného výkonu povolania, umenia alebo obchodu. V prípade dlhov, za ktoré zodpovedá iba jeden z manželov, ich musí najskôr vyrovnať iba tento z manželov zo svojho vlastného majetku. Ak to však nestačí, veritelia môžu zaistiť dlhy z majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve, hoci v tomto prípade môže druhý z manželov požiadať o zrušenie režimu nadobúdania majetku do bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Tým sa zhabanie spoločného majetku nahradí časťou, ktorú vlastní dlhujúci manžel, a manželstvo sa od danej chvíle riadi režimom rozluky. Spravovanie majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve sa vykonáva spoločne (hoci v každodennom živote – pri výkone vecí v domácnosti – ho môže vykonávať ktorýkoľvek z manželov). Súkromný majetok spravuje manžel, ktorý je jeho majiteľom (hoci s osobitnou úpravou, pokiaľ ide o rodinné obydlie, kde aj keď ide majetok len jedného manžela, je potrebný súhlas druhého manžela alebo prípadne súdne povolenie). Na úkony nakladania s majetkom v bezpodielovom spoluvlastníctve alebo jeho zaťaženia je potrebný súhlas oboch manželov.

Aragónsko: aragónsky manželský zväzok (*consorcio conyugal aragonés*). Upravuje sa v článku 210 a nasl. Zákonníka autonómneho práva Aragónska (*Código de Derecho Foral de Aragón*). Režim spoluvlastníctva (*régimen de comunidad*), ktorým sa stanovuje spoločné vlastníctvo manželov, pokiaľ ide o všetky zisky alebo výhody získané bez rozdielu ľubovoľným z nich v dôsledku práce alebo činnosti, alebo výsledkov zo svojho majetku. Vlastný (súkromný) majetok každého z manželov zahŕňa v podstate majetok, ktorý manželia priniesli do manželstva, majetok získaný počas manželstva bezodplatne alebo výmenou za súkromný majetok. V prípade pochybností sa predpokladá, že majetok patrí do manželského zväzku. Podľa aragónskeho občianskeho práva je majetok nadobudnutý pred uzavretím manželského zväzku vždy súkromný, čo platí aj pre bežné obydlie, okrem prípadu, keď bolo uhradenie jeho ceny úplne odložené a suma bola zaplatená v plnej výške až po uzavretí manželského zväzku zo spoločných prostriedkov. Upravuje sa aj režim zodpovednosti za manželský majetok. V prípade dlhov, za ktoré zodpovedá iba jeden z manželov, za tieto dlhy zodpovedá iba tento z manželov zo svojho vlastného majetku. Ak však tento majetok nestačí a v prípade exekúcie spoločného majetku z dôvodu dlhov, ktoré nie sú zodpovednosťou manželského zväzku, manžel dlžníka môže uplatniť svoje právo a vyňať z manželského majetku majetok v hodnote, ktorá mu pripadá. Môže pritom požiadať o zrušenie manželského zväzku, ale len na účel určenia hodnoty, ktorá má byť vyňatá z exekúcie, bez rozpustenia manželského zväzku.

Treba takisto spomenúť, že v aragónskych právnych predpisoch existuje pojem vdovské užívacie práva, ktoré nie sú len dedičským právom, ale uplatňujú sa aj počas života prostredníctvom očakávaného vdovského práva.

Katalánsko: oddelenie majetku (článok 232 ods. 1 Občianskeho zákonníka Katalánska). Podľa neho každý z manželov vlastní majetok, môže ho užívať, spravovať a slobodne nakladať s celým svojím majetkom. V prípade pochybností o tom, ktorému z manželov patrí nejaký majetok alebo právo, sa rozumie, že patrí obidvom polovičným podielom. Predpokladá sa však, že osobný huteľný majetok jedného z manželov, ktorý nemá mimoriadnu hodnotu a ktorý je priamo určený na výkon jeho činnosti, patrí výlučne jemu.

Baleáry: oddelenie majetku [článok 3 Zbierky občianskych práv Baleárskych ostrovov (*Compilación de Derecho Civil de las Islas Baleares*) v súvislosti s Malorkou, článok 65 v súvislosti s Menorkou a článok 67 v súvislosti s ostrovmi Ibiza a Formentera]. Podľa tejto zbierky je vlastným majetkom každého manžela ten majetok, ktorý nadobudol pred uzavretím manželstva, aj ten majetok, ktorý nadobudol akýmkoľvek spôsobom počas trvania manželstva.

Navarra: spoločný majetok patriaci do manželstva (*conquistas*) [zákon 87 a nasl. Novej zbierky zákonov Navarry (*Fuero Nuevo de Navarra*)]. Ide o režim spoluvlastníctva (*régimen de comunidad*), podľa ktorého medzi spoločný majetok patriaci do manželstva (*conquista*) patria (okrem iného) zisky nadobudnuté počas manželstva prácou alebo inou činnosťou ľubovoľného z manželov, ako aj výnosy a príjmy zo spoločného a súkromného majetku. Medzi súkromný majetok patrí majetok, ktorý jeden z manželov získal do vlastníctva za protihodnotu pred uzavretím manželstva, hoci k nadobudnutiu dôjde počas manželstva, alebo aj keď je cena alebo protiplnenie úplne alebo čiastočne uhradené finančnými prostriedkami od druhého z manželov alebo zo spoločných prostriedkov manželstva (*la sociedad de conquistas*), alebo majetok získaný za odplatu pred manželstvom alebo počas neho. Za spoločný majetok patriaci do manželstva (*conquista*) sa považuje všetok majetok, ku ktorému nemožno určiť súkromné vlastníctvo. Rodinné obydlie alebo vybavenie podlieha osobitnému režimu, keď k jeho nadobudnutiu alebo k úplnému alebo čiastočnému zaplaceniu jeho ceny došlo počas manželstva, hoci k vlastníctvu došlo pred manželstvom. V takom prípade, ak sa platba uskutočnila s jediným a výhradným príspevkom jedného z manželov, bude to súkromný majetok tohto manžela. Ak sa platba uskutočnila z majetku v súkromnom vlastníctve oboch manželov, bude takéto rodinné obydlie alebo vybavenie patriť oboj v pomere k príslušným príspevkom. Ak sa platba uskutočnila z majetku jedného z manželov alebo zo spoločného majetku patriaceho do manželstva (*sociedad de conquistas*), uskutoční sa pomerné prerozdelenie úmerne k príspevkom každého manžela a k príspevkom zo spoločného majetku patriaceho do manželstva (*sociedad de conquistas*). Upravuje sa takisto režim správy majetku patriaceho do manželstva (*conquista*) a súkromného majetku a zodpovednosti zaň. V prípade súkromných dlhov, ak súkromný majetok daného manžela nepostačuje, veriteľ môže požiadať o zaistenie majetku patriaceho do manželstva (*conquista*), pričom toto zaistenie sa oznámi druhému manželovi. Ak nikto neprotestuje a spoločný majetok patriaci do manželstva (*conquista*) sa skonfiškuje, vykoná sa exekúcia a predpokladá sa, že dlžný manžel dostane na účet sumu zodpovedajúcu jeho podielu na hodnote majetku v čase, keď zaň zaplatil vlastným prostriedkami, alebo v čase zániku spoločného majetku patriaceho do manželstva (*sociedad conyugal*). Druhý z manželov však môže do deviatich dní od oznámenia o exekúcii požiadať o nahradenie tejto exekúcie spoločného majetku patriaceho do manželstva exekúciou zvyšného majetku, ktorý dlhujúcemu manželovi pripadá v dôsledku zániku spoločného majetku patriaceho do manželstva. V takomto prípade sa exekúcia spojí so zánikom a zneplatnením spoločného majetku patriaceho do manželstva a manželstvo sa od tejto chvíle upravuje režimom oddelenia majetku.

Baskicko: Ak majú obaja manželia obvyklý pobyt na územiach Ilana de Bizkaia, Aramaio alebo Llodio, manželstvo sa riadi režimom podľa oznámenia autonómnej oblasti o majetku (*régimen de comunicación foral de bienes*). Ak má regionálnu príslušnosť (*vedindad civil*) na území Ilana de Bizkaia, Aramaio alebo Llodio iba jeden z manželov, tento režim sa uplatňuje v prípade, keď je toto územie prvým obvyklým spoločným bydliskom manželov. Ak to tak nie je, uplatňuje sa režim zodpovedajúci miestu uzavretia manželstva. Na ostatných územiach Baskicka je v prípade chýbajúcej dohody režimom upravujúcim majetkové pomery manželov režim nadobúdania majetku do bezpodielového spoluvlastníctva manželov podľa Občianskeho zákonníka [článok 127 a nasl. zákona o autonómnom občianskom práve Baskicka (*Ley de Derecho Civil Foral del País Vasco*)]. V režime podľa oznámenia autonómnej oblasti sa spoločným majetkom stávajú rovnakým dielom medzi obidvoma manželmi celý majetok, práva a úkony, s pôvodom a patriace jednému alebo druhému manželovi na základe ľubovoľného získania vlastníctva, prinesené alebo nadobudnuté v rámci manželstva a bez ohľadu na to, kde sa takýto majetok nachádza. Napriek tejto všeobecnej zásade existujú odlišné druhy spoločného majetku (*comunidad*), pokiaľ ide o jeho rozšírenie, a to v závislosti od príčiny zániku. Ak teda manželstvo zanikne smrťou jedného z manželov a z tohto manželstva zostanú deti, spoločný majetok má všeobecný charakter. Ak však manželstvo zanikne smrťou jedného z manželov, ale z manželstva nezostanú žiadne deti, alebo ak zanikne z iného dôvodu (napríklad rozvod), spoločný majetok sa obmedzí na majetok v bezpodielovom spoluvlastníctve alebo majetok získaný za protihodnotu, pričom sa vylúči majetok prinesený do manželstva, ako aj majetok prijatý bezplatne.

Galícia: bezpodielové spoluvlastníctvo (*gananciales*) [článok 171 zákona o občianskych právach autonómnej oblasti Galícia (*Ley de Derecho Civil de Galicia*)].

2 Ako si môžu manželia usporiadať majetkové pomery v manželstve? Aké sú v tomto prípade formálne požiadavky?

Áno.

Manželia môžu regulovať svoj režim majetkových pomerov v manželstve tak, aby sa neuplatňovali doplnkové ustanovenia uvedené v predchádzajúcej otázke. Na tento účel musia pred notárom podpísať verejnú listinu o predmanželskej zmluve (článok 1 280 a článok 1 315 Občianskeho zákonníka), ktorá sa musí zapísať do matriky a notár musí v deň podpisu predmanželskej zmluvy zaslať osvedčenú elektronickú kópiu tejto verejnej listiny príslušnému matrikárovi ako dôkaz o zápise manželstva [článok 60 zákona o matrike (*Ley del Registro Civil*)].

Podobne môžu manželia počas trvania manželstva zmeniť režim majetkových pomerov v manželstve tým, že splnia rovnaké formálne požiadavky (článok 1 331 Občianskeho zákonníka), a to bez toho, aby to malo vplyv na práva tretích osôb (článok 1 317 Občianskeho zákonníka).

Rovnaká možnosť sa predpokladá v autonómnych oblastiach prostredníctvom vlastných príslušných občianskych zákonov upravujúcich manželstvo: článok 231 ods. 10 a nasl. Občianskeho zákonníka Katalánska (*Código Civil de Cataluña*); článok 3 Zbierky občianskych práv Baleárskych ostrovov (*Compilación de Derecho Civil de las Islas Baleares*) pre Malorku a Menorku (*capítulos*) a článok 66 Zbierky občianskych práv Baleárskych ostrovov (*Compilación de Derecho Civil de las Islas Baleares*) pre Ibizu a Formenteru (*espólits*); článok 125 a nasl. zákona o občianskych právach Baskicka (*Ley de Derecho Civil Vasco*); článok 171 a nasl. zákona o občianskych právach Galície (*Ley de Derecho Civil de Galicia*); článok 185 Zákonníka autonómneho práva Aragónska (*Código de Derecho Foral de Aragón*); zákon 78 a nasl. Zbierky autonómneho občianskeho práva Navarry (*Compilación del Derecho Civil Foral de Navarra*).

3 Je slobodná vôľa ako si usporiadať majetkové pomery v manželstve nejako obmedzená?

Manželia si môžu slobodne zvoliť režim úpravy majetkových pomerov v manželstve, pričom sa môžu rozhodnúť pre uplatňovanie ktoréhokoľvek režimu úpravy majetkových práv v manželstve, a to pre úpravu podľa španielskych občianskych zákonov (ktoré obsahujú podrobnosti majetkových pomerov v manželstve platné v prípade neexistencie dohody, ako aj v prípade dohody manželov), ako aj pre úpravu podľa právnych predpisov iných štátov. Bez ohľadu na uvedené nemožno v nijakom prípade začleniť ustanovenia, ktoré sú v rozpore so zákonmi alebo dobrými zvyklosťami alebo ktoré obmedzujú rovnaké práva patriace každému z manželov (článok 1 328 Občianskeho zákonníka a článok 14 španielskej ústavy).

4 Aké sú právne účinky rozvodu, rozluky alebo zrušenia majetkových pomerov v manželstve?

Neplatnosť, rozluka a rozvod vedú k ukončeniu režimu úpravy majetkových pomerov v manželstve. Stanovuje sa to v rôznych právnych predpisoch pre rôzne režimy majetkových pomerov v manželstve [ako príklad možno uviesť článok 1 392 Občianskeho zákonníka o režime nadobúdania majetku do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (*sociedad de gananciales*) alebo článok 1 415 Občianskeho zákonníka upravujúci režim účasti podľa Občianskeho zákonníka].

V režimoch spoluvlastníctva je potrebné pristúpiť k zániku prostredníctvom konania upraveného v Občianskom súdnom poriadku (*Ley de Enjuiciamiento Civil*). Keď sa to stane, medzi manželmi vzniká forma spoluvlastníctva, odlišná od spoluvlastníctva v manželskom zväzku, s vlastným súdnym režimom spoluvlastníctva majetku, ktorá trvá, kým trvá daná forma spoluvlastníctva a kým sa prostredníctvom vhodných nástrojov zániku či rozdelenia nezahmotní individuálna a konkrétna časť majetku pre každého z partnerov spoluvlastníctva.

Majetkové spoločenstvo (*sociedad de gananciales*) môže byť zlikvidované podľa pravidiel uvedených v článkoch 1392 až 1410 Občianskeho zákonníka vzájomnou dohodou manželov uzatvorenou v prítomnosti notára, v prípade neexistencie takejto dohody, súdom podľa pravidiel stanovených v Občianskom súdnom poriadku (článok 806 a nasl.).

V režime výlučného vlastníctva majetku nie je potrebné pristúpiť k likvidácii režimu majetkových pomerov v manželstve, pretože každý z nich je vlastníkom svojho majetku. Majetok, ktorý je od začiatku v spoločnom vlastníctve, je v režime spoluvlastníctva, ktorý pokračuje ako predtým aj po zániku, rozluke alebo rozvode, pričom ktorýkoľvek z manželov môže (ako v každej situácii spoluvlastníctva) požiadať o rozdelenie.

5 Aké sú dôsledky úmrtia jedného z manželov na majetkové pomery v manželstve?

Úmrtím sa takisto končí režim úpravy majetkových pomerov v manželstve. Takto sa to stanovuje v rôznych právnych predpisoch pre rôzne režimy úpravy majetkových pomerov v manželstve (ako príklad možno uviesť článok 1 392 Občianskeho zákonníka v súvislosti s článkom 85 Občianskeho zákonníka o režime nadobúdania majetku do bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo článok 1 415 Občianskeho zákonníka upravujúci režim účasti v Občianskom zákonníku).

Bez toho, aby bolo dotknuté rozhodnutie zosnulého manžela v záвете alebo inom akte poslednej vôle, sa zabezpečujú určité práva pre vdovu/vdovca podľa ustanovení príslušného zákona o dedičstve. Podobne ak zomrie manžel bez závetu, vdova/vdovec má určité práva na dedičstvo svojho majetku v spoluvlastníctve.

Určenie rozhodného práva:

– V prípade manželstiev s väzbami na viac ako jeden štát sa toto právo určuje na základe nariadenia 650/2012 podľa ustanovenia v článku 36 v prípade, že je to platné právo Španielska. Ak sa uplatňuje toto právo, daná vec sa upravuje podľa Občianskeho zákonníka alebo existujúceho právneho občianskeho predpisu podľa konkrétnej väzby, ktorú mal alebo nemal zosnulý manžel s autonómnou oblasťou s vlastným občianskym právom.

– V prípade dedenia bez nešpanielskeho prvkú, hoci sa dedenie riadi občianskym právnym predpisom platným pre regionálnu príslušnosť (*vecindad civil*), ktorú mal dotknutý v čase úmrtia, práva, ktoré podľa zákona prislúchajú pozostalému manželovi, sa riadia rovnakým zákonom upravujúcim účinky manželstva s cieľom ochrániť legitímnych potomkov (článok 16 a článok 9 ods. 8 Občianskeho zákonníka).

Ďalej sa analyzujú práva pozostalého manžela v rôznych občianskych právnych predpisoch existujúcich v Španielsku, podľa ktorých zosnulý nariadil dedičstvo (najčastejšie prostredníctvom závetu) alebo zomrel bez závetu.

– Ak zosnulý spísal závet:

Občiansky zákonník (uplatňuje sa okrem prípadov, keď platným právom je právo Aragónska, Katalánska, Baleár, Navarry, Baskicka a Galície). Stanovuje sa v ňom, že minimum, na ktoré má vdovec/vdova nárok, je rovnaké, ako keby zosnulý zomrel bez závetu, teda užívacie práva na tretinu dedičstva, ak ide o súbeh s deťmi alebo potomkami. Ak ide o súbeh iba s rodičmi, vdova/vdovec má nárok na užívacie právo k polovici dedičstva. A napokon, nárok na užívacie práva je vo výške dvoch tretín, ak nejde o súbeh s rodičmi ani potomkami (článok 834 a nasl. Občianskeho zákonníka).

Aragónsko: Uzavretím manželstva získava každý manžel nárok na užívacie práva plynúce z vdovstva (*usufructo de viudedad*) na celý majetok manžela, ktorý zomrie ako prvý [článok 271 Zákonníka autonómneho občianskeho práva Aragónska (*Código de Derecho Civil Foral de Aragón*)]. Toto právo (ktoré sa zakladá na rodinnom práve, a nie dedičskom práve) majú manželia, ktorí podliehajú režimu majetkových pomerov v podobe spoločného majetku patriaceho do manželstva, aj keď sa ich regionálna príslušnosť neskôr zmení, pričom v tomto prípade sa vylučujú oprávnené nároky ustanovené dedičským zákonom. Vdovské užívacie práva pozostalému manželovi pripadajú aj vtedy, keď mal zosnulý v čase úmrtia aragónsku regionálnu príslušnosť.

Baleáry: Na Malorke a Menorke sa vdovcovi/vdove uznávajú univerzálne užívacie práva, ak neexistujú rodičia zosnulého. Ak žijú rodičia zosnulého, vdova /vdovec má užívacie právo na dve tretiny, a ak žijú potomkovia, vdova/vdovec má užívacie práva na polovicu [článok 45 Zbierky autonómneho občianskeho práva Baleárskych ostrovov (*Compilación de Derecho Civil Foral de las Islas Baleares*)]. Vdovec/vdova na Ibize a Formentere nemá postavenie oprávnenej osoby (*legitimario*).

Katalánsko: Vdovec/vdovcovi bez finančných prostriedkov sa priznáva štvrtina dedičstva [článok 452 ods. 1 Občianskeho zákonníka Katalánska (*Código Civil de Cataluña*)]. Podobne sa uznávajú ďalšie práva na vybavenie, ktoré pripadajú pozostalému manželovi, bez započítania do pozostalosti [článok 231 ods. 30 Občianskeho zákonníka Katalánska (*Código Civil de Cataluña*)] a na bývanie. Osobitne sa v tejto súvislosti uplatňuje obdobie jedného roka vdovstva, ktoré spočíva v práve na ďalšie používanie manželského obydla a na žitie z majetku zosnulého počas jedného roka po smrti zosnulého [článok 231 ods. 31 Občianskeho zákonníka Katalánska (*Código Civil de Cataluña*)].

Galícia: Vdova/vdovec má nárok na užívacie práva na polovicu dedičstva [článok 228 a nasl. zákona o občianskych právach Galície (*Ley normas reguladoras del Derecho Civil de Galicia*)].

Navarra: Ovdovený manžel/manželka má vernostné užívacie práva (*usufructo de fidelidad*) na celý majetok a všetky práva, ktoré prislúchali zosnulému [za predpokladu, že mal v čase úmrtia regionálnu príslušnosť (*vecindad civil navarra*) v Navarre] a ktoré mu patrili v čase úmrtia [zákon 253 Novej zbierky zákonov Navarry (*Fuero Nuevo de Navarra*)].

Baskicko: Ovdovený manžel alebo pozostalý člen nemanželského páru má nárok na užívacie práva na polovicu celého majetku zosnulého, ak existujú potomkovia. Ak potomkovia neexistujú, má nárok na užívacie práva na dve tretiny majetku [článok 52 zákona o autonómnom občianskom práve Baskicka (*Ley de Derecho Civil Foral del País Vasco*)]. Neplatí to v oblasti Valle de Ayala – v správnych územiach obcí Ayala, Amurrio a Okondo a v osadách Mendieta, Retes de Tudela, Santacoloma a Sojoguti v obci Artziniega [článok 89 zákona o autonómnom občianskom práve Baskicka (*Ley de Derecho Civil Foral del País Vasco*)], kde sa uplatňuje sloboda závetu. Takisto to neplatí na územiach Tierra Llana de Vizcaya, Aramaio a Llodio, ktoré postupujú podľa osobitných právnych predpisov týkajúcich sa základného manželského majetku (*bienes troncales*) [článok 61 a nasl. zákona o autonómnom občianskom práve Baskicka (*Ley de Derecho Civil Foral del País Vasco*)].

– Ak zosnulý nespísal závet (dedičstvo bez závetu):

Občiansky zákonník (*Código Civil*) (uplatňuje sa v prípade, že sa neuplatňuje právo autonómnych oblastí Aragónsko, Katalánsko, Baleáry, Navarra, Baskicko alebo Galícia): Vdovec má nárok na užívacie práva na jednu tretinu dedičstva, ak sú deti a potomkovia, na polovicu dedičstva, ak sú iba rodičia, a je ustanovený ako jediný dedič, ak neexistujú rodičia ani potomkovia (článok 834 a nasl. a článok 944 Občianskeho zákonníka).

Aragónsko: Nárok vdovca na majetok, ktorý nie je základným manželským majetkom (*los bienes no troncales*), sa uplatňuje po nároku rodičov, ale bez toho, aby bolo dotknuté vdovské užívacie právo, ktoré sa uvádza v analýze dedenia so závetom, ktoré mu vždy patrí [článok 517 Zákonníka autonómneho práva

Aragónska (*Código de Derecho Foral de Aragón*)). Základný manželský majetok (*los bienes troncales*) je majetok, ktorý sa nachádzal v dome alebo rodine zosnulého počas dvoch generácií bezprostredne predchádzajúcich jeho generácii bez ohľadu na jeho bezprostredný pôvod a spôsob nadobudnutia, ako aj majetok, ktorý zosnulý dostal bezplatne od rodičov alebo nepriamych predkov až do šiestej úrovne. Tento majetok sa prenáša na určitých príbuzných (základných príbuzných) (*parientes troncales*) uvedených v článku 526 Zákonníka autonómneho práva Aragónska (*Código de Derecho Foral de Aragón*).
Baleáry: Uplatňujú sa ustanovenia Občianskeho zákonníka (uvedené vyššie), hoci vdove/vdovcovi sa vždy priznávajú, prinajmenšom na Malorke a Menorke, všeobecné užívacie práva, ak neexistujú rodičia, užívanie práva na dve tretiny, ak žijú rodičia zosnulého, a na polovicu, ak ide o súbeh s potomkami.
Katalánsko: Ak neexistujú potomkovia, vdovec má nárok na všetok majetok, ktorý je predmetom dedičstva, pred rodičmi zosnulého [článok 441 ods. 2 a článok 442 ods. 3 Občianskeho zákonníka Katalánska (*Código Civil de Cataluña*)]. Ak dochádza k dedeniu spoločne s deťmi alebo potomkami zosnulého, má nárok na všeobecné užívacie právo na dedičstvo [článok 441 ods. 2 a článok 442 ods. 3 Občianskeho zákonníka Katalánska (*Código Civil de Cataluña*)].
Galícia: Uplatňuje sa rovnaký režim, aký sa stanovuje v Občianskom zákonníku [článok 267 zákona o občianskych právach Galície (*Ley normas reguladoras del Derecho Civil de Galicia*)].

Navarra: V prípade iného ako základného manželského majetku manžel dedí po súrodencoch a rodičoch. Pokiaľ ide o základný manželský majetok, má nárok na vernostné užívacie práva na celý majetok a práva, ktoré mal zosnulý (vždy za predpokladu, že v čase úmrtia mal regionálnu príslušnosť v Navarre) a ktoré mu patrili v čase úmrtia [zákon 304 a nasl. Novej zbierky zákonov Navarry (*Fuero Nuevo de Navarra*)].

Baskicko: Pokiaľ ide o základný manželský majetok, ale len v súvislosti s nehnuteľným majetkom nadobudnutým manželmi počas trvania manželstva, obaja manželia alebo partneri v nemanželskom zväzku sú jeho majiteľmi a jeho dedičmi [článok 66 zákona o autonómnom občianskom práve Baskicka (*Ley de Derecho Civil Foral del País Vasco*)]. V prípade iného ako základného manželského majetku dedí ovdovený manžel v prípade, že neexistujú potomkovia [článok 110 a nasl. zákona o autonómnom občianskom práve Baskicka (*Ley de Derecho Civil Foral del País Vasco*)].

6 Ktorý orgán má právomoc rozhodovať vo veci majetkových pomerov v manželstve?

Súd prvého stupňa (*Juzgado de Primera Instancia*), ktorý je alebo bol informovaný o procese anulovania, rozluky alebo rozvodu a pred ktorým sa podávajú alebo podali žiadosti o zrušenie režimu úpravy majetkových pomerov na základe niektorého z dôvodov určených v občianskoprávných predpisoch (článok 807 Občianskeho súdneho poriadku).

V súdnych obvodoch, v ktorých existujú sudy špecializované na rodinné právo, riešia práve tieto sudy proces zániku režimu úpravy majetkových pomerov a jeho vyhlásenia za neplatný, aj keď to nie je následkom predchádzajúceho konania o neplatnosti, rozluke alebo rozводе.

7 Aké sú dôsledky majetkových pomerov v manželstve na právne vzťahy medzi jedným z manželov a tretou osobou?

Vo všeobecnosti a v spoločnom španielskom občianskom systéme sa v článku 1373 Občianskeho zákonníka stanovuje, že voči tretím stranám každý z manželov zodpovedá za dlhy svojím osobným majetkom. Ak však súkromný majetok nepostačuje na uhradenie dlhov, veriteľ (tretia strana) môže požiadať o zhabanie majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve (*bienes gananciales*). Manžel, ktorý nie je dlžníkom, však môže vyžadovať, aby bol spoločný majetok nahradený časťou, ktorú má na majetku v spoluvlastníctve manželov tento dlhujúci partner, pričom v takom prípade exekúcia povedie k zániku režimu nadobúdania majetku do bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

Ustanovenie podobného rozsahu sa stanovuje v Občianskom súdnom poriadku na účely presadzovania práva pre prípady, že dlh je súkromný, ale je nutné zaň zodpovedať z majetku v režime nadobúdania majetku do bezpodielového spoluvlastníctva manželov (*sociedad de gananciales*).

Konkrétne sa stanovuje (článok 1365 Občianskeho zákonníka), že majetkom v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov sa zodpovedá priamo veriteľovi (tretej strane) za dlhy jedného manžela: 1.° pri výkone prác v domácnosti alebo pri nakladaní a disponovaní s majetkom v bezpodielovom spoluvlastníctve, ktorý mu podľa zákona alebo kapitol pripadá; a 2.° pri bežnom vykonávaní povolania, umenia alebo remesla alebo bežnej správe vlastného majetku.

V Obchodnom zákonníku (*Código de Comercio*) takisto existujú ustanovenia pre prípad, že by jeden z manželov bol obchodníkom.

V súvislosti s aktmi založenia spoločného majetku alebo nakladania s ním platí, že sa vyžaduje súhlas obidvoch manželov, pokiaľ nie je v predmanželskej zmluve dohodnuté inak. Ak bol úkon nakladania s majetkom bezplatný (napríklad darovanie), takéto nakladanie s majetkom vykonané len jedným z manželov je neplatné.

V záujme bezpečnosti prevodu majetku sa však v Občianskom zákonníku (*Código Civil*) uvádza, že úkony správy majetku a nakladania s peniazmi alebo cennými papiermi vykonané manželom, na ktorého meno sú vedené a v ktorého právomoci sa nachádzajú, sú platné.

Pokiaľ ide o registrovanú nehnuteľnosť, na registráciu majetku v mene zosobašenej osoby a nadobudnutého práva ovplyvňujúceho súčasné alebo budúce práva na majetok v spoluvlastníctve (*sociedad conyugal*) je nevyhnutné identifikovať meno manžela/manželky a ich majetkové pomery tak, aby tretia strana tieto skutočnosti po nahliadnutí do katastra pochopila. Ak v katastre nie je nič zaznamenané, majetok si ponechá tretia strana konajúca v dobrej viere a nadobúdajúca majetok za protiplnenie od osoby, ktorá podľa katastra má právo na prevod majetku.

8 Krátky opis postupu rozdelenia majetkových pomerov v manželstve v tomto členskom štáte vrátane ich vysporiadania a zániku.

Upravuje sa v článkoch 806 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (*Ley de Enjuiciamiento Civil*). Má tieto fázy:

a) Vytvorenie súpisu majetku, ktorý je v spoluvlastníctve manželov (*comunidad matrimonial*).

Táto fáza môže prebiehať súčasne s postupom zneplatnenia, odluky alebo rozvodu alebo s postupom zrušenia režimu úpravy majetkových pomerov, hoci v praxi sa začína až po získaní konečného rozhodnutia o zrušení režimu.

K žiadosti musí byť priložený návrh súpisu. Uskutoční sa konanie u súdneho tajomníka (*Letrado de la Administración de Justicia*), počas ktorého sa má vypracovať spoločný súpis. V prípade rozporu o nejakom majetku sa koná pojednávanie pred sudcom, ktorý rozhodne rozsudkom, proti ktorému sa možno odvolať.

b) Zrušenie.

Na začiatku tejto fázy musí existovať pevné uznesenie o zrušení úpravy majetkových pomerov v manželstve. To sa začína návrhom na zrušenie a pojednávaním pred súdnym tajomníkom (*Letrado de la Administración de Justicia*) s cieľom dosiahnuť medzi manželmi dohodu o uhradení odškodnenia a sumách splatných každému manželovi a rozdelením zvyšku v zodpovedajúcom pomere prostredníctvom vytvorenia podielov.

Ak sa dohoda nedosiahne, určí sa osoba rozdeľujúca majetok (*contador partidor*), ktorá toto rozdelenie vykoná. Keď je návrh podaný, manželia ho môžu prijať alebo proti nemu vzniesť námietku. V prípade rozporu sa spor vyrieši rozsudkom sudcu, proti ktorému sa možno odvolať.

c) Odobrdanie majetku a zápis do katastra nehnuteľností (*Registro de la Propiedad*).

Po definitívnom schválení zrušenia a po rozhodnutí o vytvorení podielov je súdny tajomník (*Letrado de Administración de Justicia*) poverený odovzdaním majetku a vydaním vlastníctva k majetku každému z manželov.

Popri tomto konaní existuje aj jednoduchší postup pre prípad, že by sa zrušenie uskutočnilo na základe vzájomnej dohody medzi manželmi alebo medzi pozostalým manželom a dedičmi zosnulého manžela v súlade s pravidlami Občianskeho zákonníka (*Código civil*) a pred notárom.

V obidvoch prípadoch platí, že ak je súčasťou majetku, ktorý je predmetom zrušenia, nehnuteľný majetok, do katastra nehnuteľností sa môže zapísať svedectvo o vyhlásení o schválení operácií rozdelenia (*decreto de aprobación de operaciones divisorias*), rozsudok o rozdelení majetku alebo verejná notárska zápisnica o zrušení spoluvlastníctva v manželstve.

9 Aký je postup a dokumenty alebo informácie, ktoré sa zvyčajne vyžadujú na účely registrácie nehnuteľného majetku?

Akty a zmluvy týkajúce sa vlastníctva a iných vecných práv k nehnuteľnému majetku je možné zapísať do katastra nehnuteľností (*Registro de la Propiedad*). Je potrebné, aby sa osvedčili formou verejnej listiny, doručili do príslušných kancelárií katastra, v ktorého pôsobnosti sa nehnuteľnosť nachádza, a aby sa zaplatili príslušné dane a poplatky.

Treba ich predložiť v autentickej forme a doplniť o osvedčenie zo španielskeho matričného úradu (ak v ňom bolo manželstvo zaregistrované), z ktorého vyplýva, že bol prijatý dôvod na zrušenie režimu úpravy majetkových pomerov v manželstve. Len tak majú účinok voči tretím osobám. Ak bol takýto autentický dokument vydaný v zahraničí, musí byť riadne notársky overený a prípadne preložený, ak to vyžaduje registrátor. Tento režim sa nevzťahuje na právne dokumenty a uznesenia, na ktoré sa vzťahuje európske nariadenie, ktoré sa budú vyžadovať a prekladať v súlade s ustanoveniami tohto nariadenia. Posledná aktualizácia: 01/02/2023

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.